

Regelrådets uppgift är att granska och yttra sig över kvaliteten på konsekvensutredningar till författningsförslag som kan få effekter av betydelse för företag.

Finansdepartementet

Yttrande över förslag om övervaknings- och rapporteringsskyldighet för clearingbolag

Regelrådets ställningstagande

Regelrådet bedömer att konsekvensutredningen inte uppfyller kraven i förordningen (2024:183) om konsekvensutredningar.

Bakgrund och Innehållet i förslaget

I promemorian föreslås att clearingbolag ska vara skyldiga att övervaka transaktioner, lämna uppgifter om misstänkta transaktioner till banker och rapportera misstänkt penningtvätt eller finansiering av terrorism till Polismyndigheten. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2025.

I lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism (penningtvättslagen) ställs krav på att verksamhetsutövare (t.ex. banker) ska se till att deras verksamhet inte missbrukas för penningtvätt eller finansiering av terrorism. Verksamhetsutövare är skyldiga att på begäran av Polismyndigheten eller Säkerhetspolisen utan dröjsmål lämna alla uppgifter som behövs för en utredning om penningtvätt eller finansiering av terrorism, den s.k. uppgiftsskyldigheten (4 kap. 6 §). Utöver verksamhetsutövare omfattar penningtvättslagen också vissa andra privata aktörer. Uppgiftsskyldigheten gäller även clearingbolag som bedriver clearing eller avveckling av betalningar, den som tillhandahåller finansiell infrastruktur som avser omedelbara betalningar och vissa verksamheter i den ideella sektorn. Dessa aktörer omfattas inte av EU:s penningtvättsdirektiv.

Förslagsställaren hänvisar till betänkandet Stärkta åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism där Polismyndighetens behov av uppgifter från andra aktörer än verksamhetsutövare (SOU 2021:42 avsnitt 17.4.1) behandlas. Resonemanget går i korthet ut på att verksamhetsutövare (oftast banker) endast har kunskap om sina egna kunder och de transaktioner som verksamhetsutövaren är involverad i medan andra aktörer kan ha tillgång till en mer samlad bild avseende finansiella flöden eller en persons beteende i övrigt. De aktörer som angavs vara av intresse i detta sammanhang var bland annat clearingbolag. I betänkandet framkommer att Polismyndigheten har behov av information från de aktörer som kan ge en helhetsbild av transaktionsmönster; i motsats till den mer fragmenterade bild som framkommer genom rapporter från verksamhetsutövare i dag. Förslagsställaren menar att en skyldighet för clearingbolag att övervaka och rapportera misstänkta transaktionsmönster skulle kunna effektivisera Polismyndighetens underrättelsearbete.

Konsekvenser för företag

Förslaget om övervaknings- och rapporteringsskyldighet omfattar clearingbolag. Det finns för närvarande ett clearingbolag i Sverige, Bankgirocentralen BGC AB. Förslaget kommer att

innebära ökade kostnader för clearingbolag. Förslagsställaren anser att eftersom det är clearingbolaget som avgör hur övervaknings- och rapporteringsskyldigheten ska utformas ges bolaget möjlighet att göra detta utifrån de enskilda förutsättningarna, vilket bidrar till kostnadseffektiva lösningar. Den föreslagna skyldigheten för clearingbolag att lämna uppgifter om misstänkta transaktioner till clearingdeltagare (i praktiken banker) kommer sannolikt innebära ökade kostnader för dessa. Med hänsyn till att ett clearingbolag har tillgång till aggregerad information om betalningar och till att övervakning och rapportering av transaktionsmönster bedöms kunna bidra till en effektivare bekämpning av penningtvätt och finansiering av terrorism, anser förslagsställaren att nyttan med förslaget överstiger nackdelarna i form av ökade kostnader för clearingbolag och banker.

Motivering till Regelrådets ställningstagande

Regelrådet bedömer att det framgår varför förslaget lämnas, vilken EU-lagstiftning som är relevant, varför man valt den aktuella tidpunkten för ikraftträdande och även vilka som berörs av förslaget. Regelrådet noterar dock att det i förslaget hänvisas till att verksamhetsutövare ofta är banker, men att det inte framgår om andra aktörer också kan anses vara verksamhetsutövare och i så fall vilka dessa aktörer är. Vidare saknar konsekvensutredningen redovisning av flera andra aspekter, bland annat alternativa lösningar, hur och när förslaget ska utvärderas, vilka åtgärder som vidtagits för att begränsa förslagets kostnader och andra effekter och eventuell påverkan på intäkter. Förslagsställaren nämner att förslaget kommer att innebära kostnader för clearingbolag och att clearingbolaget måste ta fram ett system för övervakning och rapportering, men går inte närmare in på hur stora dessa kostnader kan tänkas bli. Enligt Regelrådets uppfattning borde förslaget även ha innehållit mer information om bankgirots konstruktion och ägarstruktur. Detta hade förbättrat konsekvensutredningens transparens och förståelsen för en eventuell konkurrenspåverkan. Regelrådet bedömer att konsekvensutredningen saknar alltför mycket information, inte minst avseende konsekvenser för berörda företag, och att den därför inte uppfyller kraven i förordningen (2024:183) om konsekvensutredningar.

Regelrådet behandlade ärendet vid sammanträde den 23 oktober 2024.

I beslutet deltog Anna-Lena Bohm, ordförande, Helena Fond, Peter Nilsson, Lennart Renbjer och Lars Silver.

Ärendet föredrogs av Katarina Kjellström

Anna-Lena Bohm
Ordförande

Katarina Kjellström
Föredragande